

SINNER, Carsten; WIELAND, Katharina (ed.) (2015).

Norma, ús i actituds lingüístiques. El paper del català en la vida quotidiana.

Leipzig: Leipziger Universitätsverlag. 178 p.

El volum *Norma, ús i actituds lingüístiques. El paper del català en la vida quotidiana* (2015), editat pels professors Carsten Sinner i Katharina Wieland, és una obra que il·lustra de manera prismàtica les diferents manifestacions de l'ús de la llengua catalana a Catalunya avui en dia. Es tracta d'un llibre que desenvolupa línies discursives definides per dues coordenades conceptuals; d'una banda, la reflexió de la normalitat com un procés *in fieri*, i de l'altra, la transmissió lingüística com un indicador de l'estat de la qüestió de la llengua catalana. És a dir, els autors exploren els fenòmens lingüístics que s'estan produint en la literatura, en la traducció, en l'ús oral, en les escoles i en els mitjans de comunicació.

A partir d'aquesta visió es proposen onze capítols ben estructurats, més una introducció dels editors, en la qual es presenten de manera completa i ben organitzada les temàtiques tractades.

El primer capítol, firmat per George Kremnitz i traduït per Oscar Bernaus, il·lustra el marc historicojurídic en el qual es va fomentar la recuperació i la normalització de la llengua catalana a Catalunya. L'autor subratlla el fet que si bé, a partir del 1983 —any de l'aprovació de la Llei de normalització lingüística a Catalunya—, es va augmentar la significació institucional i pública del català, el Govern central no va legitimar plenament unes accions juridicolingüístiques de la Generalitat.¹ En conclusió, es diu que una revisió dels compromisos de la transició, en aquest moment històric en el qual es defineixen noves identitats europees, seria una solució que afavoriria l'estat del català.

El segon capítol, firmat per Benjamin Meisnitzer i Johannes Gutenberg, analitza i explica l'ús del present narratiu en particular en l'obra de l'escriptor Quim Monzó, i a través de quins canals es va popularitzar. El fet que l'ús del present narratiu es configuri com una marca d'*alteritat* respecte a la norma del punt de vista narratiu, i sigui utilitzat amb una freqüència notable, per als autors és la confirmació que el català es troba en una fase en la qual és possible experimentar i innovar estilísticament.

El tercer capítol, firmat per Jordi M. Antolí Martínez, es pot considerar un dels capítols amb més *densitat tècnica*, que tracta del procés de sorgiment de les construccions *parèixer/semblar* + infinitiu i *pareix/sembla* + *ser* + *que*. Amb exhaustivitat i en

1. El cas més cridaner el constitueix la Sentència del Tribunal Constitucional del 30 de juny de 2010, que va considerar anticonstitucional el paper vehicular del català en l'educació.

una perspectiva diacrònica, l'autor explica que si en el primer cas es tracta d'una estructura que sorgeix amb el català medieval, en el segon es tracta d'un castellanisme sintàctic recent (de començament del segle xx). En relació amb el raonament i la lògica que suporta l'exposició de les dades, resulta emblemàtica la citació —tribut en les conclusions que l'autor reserva a Joan Solà— «l'objectiu és la clarificació de les situacions» (cf. Solà, 1987: 8).

El quart capítol, firmat per Elisenda Bernal, s'enfoca en el *sentiment neològic* dels parlants, és a dir, en el posicionament dels parlants entre els pols de la raresa i de la normalitat a l'hora d'avaluar una paraula nova. L'autor, a partir d'una documentació molt detallada, afirma que per als parlants el factor més important, a l'hora de definir el grau de novetat d'una paraula, és l'adherència al sistema lingüístic propi; o sigui, més marcada serà la distància entre els trets lingüístics del sistema propi i els de l'estranger (com en el cas d'un manlleu) i més alt serà el grau de novetat lexical.

El cinquè capítol, firmat per Jenny Brumme, analitza com es va traduir al català un capítol de la novel·la *Ruhm: Ein Roman in neun Geschichten*, de l'escriptor germanoaustríac Daniel Kehlmann. L'autor evidencia com les estratègies que utilitza el traductor per a reproduir l'oralitat fingida conflueixen en un llenguatge fluid i natural, la qual cosa certifica que també en l'àmbit de la traducció el català va guanyar un cert grau de normalitat.

El sisè capítol, firmat per Emili Boix-Fuster, se centra en la importància de la transmissió de la llengua (en aquest cas, la catalana) en l'àmbit familiar, i s'adhereix així a la visió de Fishman de com se salva i es manté en vida una llengua. L'autor es fixa sobretot en parelles lingüísticament mixtes des d'una perspectiva quantitativa i qualitativa, i considera el paper que poden tenir les ideologies lingüístiques en l'ús i la transmissió de la llengua. Prenent en consideració el fet que les parelles mixtes augmentaran i d'acord amb l'estudi, l'autor proposa d'implementar les recerques actuals en una òptica de precisió representativa i de crear més densitat comunicativa sobre el tema del multilingüisme en contextos familiars.

El setè capítol, firmat per Montserrat Sendra i Rovira, analitza els canvis de la llengua oral de quinze escolars de Manlleu que tenen el castellà com a llengua primera, en el pas de l'educació primària a la secundària. La recerca es basa en la important tradició d'estudis sobre contacte de llengües a Catalunya, i a través d'un corpus de dades recollides dins del projecte RESOL (*Resocialització i llengües*) i RESOLSEC (*Resocialització lingüística en l'educació secundària*) es demostra que no hi ha un canvi significatiu, i es confirmen els resultats de recerques anteriors. El mètode d'investigació i els resultats de la recerca estan exposats amb rigor, exhaustivitat i estructuració.

El vuitè capítol, firmat per Josep M. Baldaquí Escandell, considera la percepció de parlants joves valencians respecte als models de llengua formal de la llengua catalana proposats per les universitats valencianes i per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. A partir de la subministració de dos qüestionaris desenvolupats entorn del concepte *inseguretat lingüística*, en els quals es demana a 2.190 estudiants com valoren aquests models proposats pels mitjans de comunicació, s'evidencia una complexitat d'acti-

tuds i percepcions que l'autor interpreta en termes de tendències; o sigui, es veu una preferència pel model formal de la llengua castellana i una subvaloració de la llengua catalana, índex evident d'una minorització.

El novè capítol, firmat per Alfred Quintana, constitueix una reflexió interessant i en part polèmica sobre el significat de *normalització* per als *professionals* de la llengua catalana (periodistes, mestres, guionistes, etc.). L'autor evidencia una tendència a la unitarització, és a dir, l'exclusió de trets dialectals (en particular, del català oriental) en els sectors escolar i mediàtic (TV3); i, en el cas dels alumnes estrangers que assisteixen a les Jornades de Llengua i Cultura Catalanes de Gironella, evidencia una actitud positiva envers els canvis fonètics i lèxics que sembla que fomentin la curiositat per la llengua catalana. En conclusió, l'autor proposa d'adoptar un model que inclogui les diferents varietats dialectals.

El desè capítol, firmat per Carla Gonzales Collantes, analitza la qualitat de la llengua catalana en uns mitjans de comunicació al País Valencià, en vista del fet que la promoció d'una llengua estigui directament relacionada amb la seva presència mediàtica (cf. Strubell, 1982). El corpus, constituït per quatre diaris —amb un total de quaranta-vuit notícies— certifica que l'estàndard de la llengua no és gaire alt, i això és evident en els nombrosos errors ortogràfics i morfosintàctics i en l'absència de pronoms febles dels textos analitzats.

L'onzè capítol, firmat per Rolf Kailuweit, Vanessa Tölke i Albert-Ludwigs, constitueix una panoràmica molt interessant sobre la història de la música catalana a partir dal anys cinquanta i seixanta, amb la nova cançó catalana, per arribar al nou pop-folk de grups com Manel o Els Amics de les Arts. Els autors il·lustren com va canviar l'autorepresentació dels grups de música catalana: si en el passat hi havia un component de reivindicació política, avui això s'ha diluït en unes melodies de contingut més anònim, quotidià i amb un so *main stream* de l'*indie rock* internacional. Els autors, basant-se en un estudi de Tölke (2011), afirmen que el procés de normalització del català es va aconseguir també en el sector musical, el qual va ser un motor molt important d'aquest procés.

En conclusió, es tracta d'una obra que presenta diversos aspectes destacables. En primer lloc, si bé hi ha capítols amb més densitat tècnica —no gaire comprensible per a un públic general—, es llegeix amb molta agilitat i fluïdesa; això es deu principalment a la continuïtat i al caràcter intrínsecament intertextual dels capítols. En segon lloc, en un moment de decisius canvis en els àmbits nacional i internacional, aquesta obra permet d'entendre que l'única constant de la història d'un poble i dels seus productes culturals és que *todo cambia*, en el cas de la llengua catalana, absolutament en positiu. Finalment, és una obra que tracta de manera exhaustiva i des de diferents aspectes, amb esperit autocrític, i amb puntualitat i rigor, l'estat de la qüestió de la llengua catalana. A part d'això, els autors Rolf Kailuweit i Vanessa Tölke, en l'òptica de desmentir la síndrome d'una cultura acomplexada, afirmen que l'existència d'un festival musical com el Primavera Sound és un indicatiu important de l'èxit de la música catalana: això hauria de ser profunditzat tenint en compte que, en el cartell del festival, els grups catalans constitueixen numèricament una minoria. De tota manera, no

hi ha cap dubte entre els autors que el català, una de les llengües més filològitzades del món, és una llengua vital i productiva.

Nicola VAIARELLO
Universitat de Barcelona

BIBLIOGRAFIA DE REFERÈNCIA

- SOLÀ, Joan (1987). *Qüestions controvertides de sintaxi catalana*. Barcelona: Edicions 62.
- STRUBELL, Miquel (1982). «El paper dels mitjans de comunicació en la normalització lingüística». *Anàlisi: Quaderns de comunicació i cultura*, núm. 5, p. 13-26.
- TÖLKE, Vanessa (2011). *La nostra llengua és el català. Einstellungen junger Katalanischer Erwachsener zur Spanischen und Katalanischen Sprache in Barcelona und Umland*. Albert-Ludwigs Universität Freiburg. [Tesina inèdita]